

Bibliistyka Starego Testamentu – Wstęp do Starego Testamentu

opracował Adam Grześkowiak

1. Cel introdukcji do Starego Testamentu

Wstęp szczegółowy do Starego Testamentu jest rodzajem opracowania, w którym omawia się kolejno każdą z ksiąg Starego Testamentu, skupiając się na problemach takich, jak autorstwo, datowanie oraz cel księgi.

Aby zmaksymalizować nasze zrozumienie zapisu starotestamentowego, należy jednakże zminimalizować dystans, jaki dzieli nasz świat od świata starożytnego. Oddzielają nas od niego bariery kultury, obyczaju, języka, oraz rozległa przestrzeń czasowa. Tak więc studia dotyczące kontekstu są niezbędne dla wybudowania mostu łączącego te dwa światy. Na przykład, aby zrozumieć przesłanie któregoś z proroków, czytelnik powinien umiejscowić go w określonym czasie historii starożytnego Izraela. Musi także rozumieć, jak konkretne przesłanie prorockie odnosi się do ówczesnej sytuacji międzynarodowej. Niezwykle istotne są także realia kulturowe. Na przykład, aby pojąć rolę, jaką odgrywają Eliezer (Rdz 15,2-3) i Hagar (Rdz 16) w cyklu opowieści o Abrahamie, czytelnik powinien rozumieć zwyczaje dotyczące adopcji i zastępczego macierzyństwa.

Tak więc wstęp do Starego Testamentu ma na celu zmniejszenie dystansu pomiędzy czytelnikiem a tekstem. Znajomość wielu zagadnień z zakresu historii, religii i kultury pozwala lepiej rozumieć treści zapisane w Starym Testamencie.

2. Obszary introdukcji do Starego Testamentu

Ze względu na fakt, że określone księgi powstawały w określonym środowisku historyczno-geograficznym, kulturowym i religijnym, aby przystąpić do analizy tekstu Starego Testamentu, poza filologią biblijną, konieczna jest również znajomość dalszych dyscyplin pomocniczych. Zalicza się do nich: 1. Historię Izraela i ludów ościennych (np. Asyria, Babilonia, Egipt), która ukazuje wydarzenia historyczne w kontekście prądów religijnych i kulturowych; 2. Geografia Palestyny i krajów ościennych; 3. Archeologia biblijna – archeologia starożytnego Wschodu, której celem jest poznawanie, głównie na podstawie wykopalisk, świadectw historycznych pochodzących z okresu od XX w. p.n.e., aby w ich świetle zrozumieć przekaz biblijny.

W ramach zajęć z bibliistyki Starego Testamentu, koniecznym krokiem w opanowaniu materiału jest zapoznanie się przygotowanymi opracowaniami.

2.1. Informacje ogólne na temat Starego Testamentu

Przeczytaj załącznik A i B – wstęp do ST.

2.2. Historia Izraela i ludów ościennych

Przeczytaj załącznik C – wstęp do ST.

2.3. Wybrane zagadnienia społeczne i kulturowe

Przeczytaj załącznik D – wstęp do ST.

2.2. Wybrane zagadnienia z archeologii biblijnej

Przeczytaj załącznik E – wstęp do ST.

2.3. Wstęp szczegółowy do Starego Testamentu

Wstęp szczegółowy różni się od wstępu ogólnego tym, że stanowi wprowadzenie do poszczególnych ksiąg Starego Testamentu. Obejmuje zagadnienia dotyczące środowiska, kultury i uwarunkowań sytuacyjnych autora i adresatów, oraz celu, struktury, stylu, treści i tematyki teologicznej danej księgi. W niniejszej prezentacji zbiór ksiąg starotestamentowych (39 ksiąg kanonu palestyńskiego) podzielono na trzy grupy.

2.3.1. Wprowadzenie do ksiąg historycznych

Introdukcja do ksiąg historycznych obejmuje następujące księgi:

- 1) Księga Rodzaju (Rdz) – 1 Księga Mojżeszowa
- 2) Księga Wyjścia (Wj) – 2 Księga Mojżeszowa
- 3) Księga Kapłańska (Kpł) – 3 Księga Mojżeszowa
- 4) Księga Liczb (Lb) – 4 Księga Mojżeszowa
- 5) Księga Powtórzonego Prawa (Pwt) – 5 Księga Mojżeszowa
- 6) Księga Jozuego (Joz)
- 7) Księga Sędziów (Sdz)
- 8) Księga Rut (Rt)
- 9) 1 Księga Samuelowa (1 Sm)
- 10) 2 Księga Samuelowa (2 Sm)
- 11) 1 Księga Królewska (1 Krl)
- 12) 2 Księga Królewska (2 Krl)
- 13) 1 Księga Kronik (1 Krn)
- 14) 2 Księga Kronik (2 Krn)

- 15) Księga Ezdrasza (Ezd)
- 16) Księga Nehemiasza (Ne)
- 17) Księga Estery (Est)

Przeczytaj załącznik F – wstęp do ST.

2.3.2. Wstęp do ksiąg dydaktycznych

Introdukcja do ksiąg dydaktycznych obejmuje następujące księgi:

- 1) Księga Hioba (Hi)
- 2) Księga Psalmów (Ps)
- 3) Księga Przypowieści (Prz)
- 4) Księga Kaznodziei (Kz)
- 5) Pieśń nad Pieśniami (PnP)

Przeczytaj załącznik G – wstęp do ST.

2.3.3. Wstęp do ksiąg prorockich

Introdukcja do ksiąg prorockich obejmuje następujące księgi:

- 1) Księga Izajasza (Iz)
- 2) Księga Jeremiasza (Jr)
- 3) Treny (Tr)
- 4) Księga Ezechiela (Ez)
- 5) Księga Daniela (Dn)
- 6) Księga Ozeasza (Oz)
- 7) Księga Joela (Jl)
- 8) Księga Amosa (Am)
- 9) Księga Abdiasza (Ab)
- 10) Księga Jonasza (Jon)
- 11) Księga Micheasza (Mi)
- 12) Księga Nahuma (Na)
- 13) Księga Habakuka (Ha)
- 14) Księga Sofoniasza (So)
- 15) Księga Aggeusza (Ag)
- 16) Księga Zachariasza (Za)
- 17) Księga Malachiasza (Ml)

Przeczytaj załącznik H – wstęp do ST.

Bibliografia

1. Horn. S.H., *Z archeologią przez kraje biblijne*, Warszawa ³2000.
2. Łyko Z., *Wstęp do Pisma Świętego*, Warszawa 1987.

3. *Wstęp do Starego Testamentu*, t. I-II, red. M.J. Mangano, Warszawa 2010.
4. Schmidt W.H., *Wprowadzenie do Starego Testamentu*, Bielsko-Biała 1997.
5. *Wstęp do Starego Testamentu*, red. L. Stachowiak, Poznań 1990.
6. *Zarys dziejów Izraela*, red. R. Jarocki, Warszawa 2002.